

	ECONOMIES' HORIZONS Економічні горизонти DOI: doi.org/10.31499/2616-5236 Homepage: http://eh.udpu.edu.ua		ISSN 2522-9273 (print) 2616-5236 (online)
---	--	---	--

UDC: 330.341:330.35

DOI: 10.31499/2616-5236.2(20).2022.263287

Kirdan O.P., Doctor of Pedagogical Sciences

Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University Doctor of Pedagogical Sciences, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Economics and Social-Behavioral Sciences;

**СУЧАСНІ НАПРЯМИ ЕКОНОМІКИ:
СУТНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
CURRENT DIRECTIONS OF THE ECONOMY:
THE ESSENCE AND THE PROSPECTS OF DEVELOPMENT**

***Анотація.** У статті на основі теоретичного аналізу праць вітчизняних та зарубіжних науковців, схарактеризовано основні підходи до визначення сутності категорій «біоекономіка», «економіка природокористування», «циркулярна економіка», «сталій розвиток», «шерінгова економіка», «економіка спільного споживання». Запропоновано уточнене тлумачення біоекономіки як напрямку економіки. Виокремлено ресурсно-орієнтований та економіко-орієнтований підходи як домінівні у зарубіжних дослідженнях циркулярної економіки. Акцентовано, що перспективи розвитку сучасних моделей економіки мають соціально-зумовлений характер і узалежені від взаємозв'язку відповідального виробництва та відповідального споживання.*

***Abstract.** The article offers a scientific understanding of the essence and prospects of the development of modern directions of the economy. Based on the theoretical analysis of the works of domestic and foreign scientists, the main approaches to defining the essence of bio-economy, nature-use economy, green economy, circular economy and sharing economy are characterized. A theoretical and methodological analysis was conducted and the relationship between the categories «bioeconomy», «economy of nature use», «circular economy», «sustainable development», «sharing economy», «economy of shared consumption» was substantiated. Based on the generalization of scientists' views on the definition of the essence of the term «bioeconomy», its refined interpretation is proposed as a direction of the economy, based on the use of resource potential based on biotechnology, which contributes to reducing dependence on non-renewable natural resources, ensuring food security for the purpose of sustainable development.*

Resource-oriented and economic-oriented approaches are singled out as dominant in foreign research on the circular economy.

A number of factors that directly affect the formation of modern economic trends have been identified. It is emphasized that the prospects for the development of modern economic models are socially determined and depend on the relationship between responsible production and responsible consumption. The following value priorities for changing consumer behavior are outlined: buy only what is really necessary; regularly get rid of excess; by buying less, buy better quality and useful goods; switch to the use of multifunctional items.

Key words: *sustainable development; economics of nature use; circular economy; sharing economy; bioeconomy; responsible production; responsible consumption; concept, model*

Ключові слова: *сталий розвиток; економіка природокористування; циркулярна економіка; шерінгова економіка; біоекономіка; відповідальне виробництво; відповідальне споживання; концепція; модель*

Постановка проблеми у загальному вигляді. У сучасних нормативно-правових документах, що визначають розвиток економіки України на перспективу, окреслено такі цілі сталого розвитку: «подолання бідності; досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства; забезпечення доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії для всіх; сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх; забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва; збереження та раціональне використання океанів, морів і морських ресурсів в інтересах сталого розвитку та ін.» [15]. Вказані вище цілі сталого розвитку України на період до 2030 р. суголосні сучасним напрямам економіки та

актуалізують пріоритетність їх розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У працях сучасних науковців вектор осмислення сутності та напрямів розвитку економіки спрямовано на міждисциплінарний рівень. Так, Л. Радіонова у статті «Напрями розвитку економічної теорії на початку ХХІ ст.» констатувала про наявність в економічній літературі «розгалужених, багатоманітних і фрагментарних поглядів, концепцій, теорій, шкіл, течій і напрямів, методів дослідження, що посилює конкуренцію між ними, ускладнює їх класифікацію і викликає труднощі для аналізу та розробки практичних питань економічної політики, принципом співіснування конкуруючих парадигм» та виокремила «три групи досліджень: мейнстрим, неортодоксальну економіку і дослідження

економічних процесів соціальними науками» [10].

У дослідженні Н. Супрун наголошено, що «зростання кількості негативних екстерналій в економіці та стрімкий експоненціальний розвиток технічних, технологічних, організаційних й соціальних інновацій в останні десятиліття зумовили поширення тенденцій соціалізації та екологізації економіки, що своєю чергою спричинило кардинальну зміну сутності економічних відносин та формування принципово нових моделей економіки – сталої, циркулярної, синьої, шерінгової» [12].

На перевагах концепції циркулярної економіки та можливості формування і розвитку циркулярних бізнес-моделей в Україні акцентують у дослідженні М. Руда та Я. Мирка [11]. Науковиця Ж. Дерій, характеризує економіку спільної участі (шерінгову економіку) наголошує, що її розвиток спричинений пандемією COVID 19 та карантинними заходами [2].

Отже, обґрунтування сучасних напрямів економіки та дослідження нових економічних реалій є актуальним науковим завданням, вирішення якого потребуватиме застосування релевантного методологічного інструментарію та концептуальних підходів.

Мета статті – на основі аналізу теоретичних праць схарактеризувати сутність та перспективи розвитку біоекономіки, економіки природокористування, зеленої економіки, циркулярної економіки; шерінгової економіки як сучасних напрямів економіки.

Виклад основного матеріалу.

У сучасних наукових розвідках вітчизняних та зарубіжних дослідників чимало уваги приділено інтегруванню біологічних та економічних знань, з метою створення теорії, що пояснює економічні процеси через призму біології; економіки знань (knowledge-based economy) та економіки біоресурсів (bio-based economy). У цих напрямках біоекономіка як галузь, позиціонується крізь призму розумінням її ролі у світовому вимірі, у якому біотехнології забезпечують значну частину матеріального виробництва.

У попередніх дослідженнях нами акцентовано на важливості державного регулювання продовольчої безпеки [4], обґрунтовано передумови формування соціально-економічних відносин між групами інтересів в агропромисловому виробництві [5].

У дослідженнях вітчизняних науковців презентовані різні підходи до визначення сутності біоекономіки. Так, біоекономіка розглядається як наука, яка поєднує екологію та економіку (Л. Чумак); як

галузь економіки, що заснована на перетворенні поновлюваних біологічних ресурсів в біоенергію, промислову, харчову, кормову та іншого роду продукцію з високою доданою вартістю (Ю. Власенко); економічний механізм реалізації біотехнологій, тобто як нова галузь існуючого технологічного укладу»[1].

У дослідженні М. Пашкевич та Г. Лі розмежовано поняття «біоекономіка» та «біоекономікс». Авторами вказано, що «тлумаченням біоекономіки, яке в англійській літературі позначається як «біоекономікс», – це особливий тип взаємодії економічних суб'єктів і використання економічних ресурсів, що має на меті збереження навколишнього середовища, підтримки соціального добробуту та економічного зростання» [7]. Таке пояснення, з погляду науковців, представляє біоекономіку у соціально-економічному контексті, проте «дещо інше розуміння віддзеркалює поняття біоекономіксу, для якого в англійській літературі використовується термін «біоекономікс», пов'язаний із взаємним проникненням двох наук – економіки та біології. Це пояснення віддзеркалює науковий підхід перенесення теорій однієї науки на іншу і формулювання на цій основі нових концептів розвитку» [7].

Цінність підходу вітчизняних науковців до визначення сутності біоекономіки, на наш погляд,

ґрунтується на врахуванні її характеристик та мети, поєднання принципів сталого розвитку: економічного, соціального та біологічного.

Узагальнюючи погляди науковців на визначення сутності біоекономіки, тлумачитимемо її як напрям економіки, базований на використанні ресурсного потенціалу на основі біотехнологій, що сприяє зниженню залежності від невідновлюваних природних ресурсів, забезпеченню продовольчої безпеки з метою сталого розвитку.

Концептуальною основою економіки природокористування є концепція сталого розвитку (sustainable development), яку було ухвалено у 1992 р. на Конференції ООН з питань навколишнього середовища і розвитку в Ріо-де-Жанейро. Ця Концепція стала домінуючою ідеологією функціонування всієї земної цивілізації у XXI ст. Відповідно до положень Концепції сталий розвиток, це такий розвиток, який задовольняє вимоги сучасності, але не ставить під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти власні потреби.

У 2002 р. науковцем В. Трегобчук опубліковано статтю «Концепція сталого розвитку для України», у якій проаналізовано ресурсо-екологічні та природоохоронні проблеми у контексті сталого розвитку [13].

Згодом засадничі ідеї концепції сталого розвитку України окреслили І. Бистряков, І. Брижань, І. Карінцева, О. Козьменко, І. Сотник, М. Хвесик, І. Шевчук та ін.

У наукових публікаціях кінця ХХ – початку ХХІ ст. активно розроблялися питання ефективного природокористування. Одне з перших визначень економіки природокористування знаходимо у словнику-довіднику Н. Реймерса, на думку якого, це «розділ економіки, що вивчає, головним чином, питання економічної оцінки природних ресурсів і такої ж оцінки збитків від забруднення середовища» [9].

У працях вітчизняних науковців термінологічне поле поняття «природокористування» є значним: «економіка природокористування», «менеджмент природокористування», «збалансоване природокористування», «моделі природокористування», «рекреаційне природокористування» тощо. Визначаючи поняття природокористування, науковці акцентують на питаннях взаємодії суспільства та природи, а саме: система суспільних заходів, спрямованих на вивчення, освоєння, раціональне використання, перетворення, охорону і відтворення природноресурсного потенціалу території (В. Руденко); весь вплив

суспільства на природу, в тому числі й на її охорону, освоєння, відтворення та раціональне перетворення (Д. Стеченко); діяльність підприємства, спрямована на використання природних ресурсів з метою задоволення виробничих та господарських потреб і отримання прибутку, за умови забезпечення їх відтворення, запобігання забрудненню довкілля і охорону природи (Я. Порохнавець); об'єктивний процес, що відбувається між суспільством і природою, який відображає одну із сторін цієї взаємодії (вплив людської діяльності на оточуюче середовища) і включає освоєння, використання, відтворення природних ресурсів, вплив на природу в процесі різноманітних видів діяльності, її перетворення і охорону (І. Якушик) та ін.

Зважаючи на викладене вище констатуємо, що загальноприйнятим у економічній науці є підхід до природокористування як до діяльності людини в суспільстві, що спрямована на задоволення власних потреб шляхом використання природних ресурсів. Економіку природокористування у працях вітчизняних науковців потрактовано як господарювання, у якому забезпечено гармонійну взаємодію між суспільством і природою, тобто здійснюється раціональне господарювання з урахуванням екологічних чинників та економічних інтересів суспільства;

вона вивчає також питання гармонійного вирішення соціально-економічних завдань у нерозривному зв'язку із здійсненням заходів щодо охорони та оздоровлення навколишнього середовища, заощадження та відновлення природних ресурсів. Економіка природокористування як галузь наукового знання вирішує низку завдань, які визначаються об'єктивними законами розвитку суспільства та вирішуються на всіх рівнях управління та регулювання з урахуванням історичних та національних детермінант.

Одним із сучасних напрямів економіки є зелена економіка, яка сприяє підвищенню добробуту населення, забезпечує соціальну справедливість та знижує ризики для довкілля; її метою є досягнення екологічної стійкості шляхом вирішення низки соціально-економічних завдань, пріоритетним з яких є зростання зайнятості населення та доходів, яке повинно забезпечуватися підвищенням ефективності використання енергії та ресурсів, запобіганням втраті біорізноманіття.

Серед напрямів / секторів зеленої економіки виокремлюють такі: підвищення енергоефективності, інвестиції в екологічні проекти, екологічний транспорт, переробка відходів, лісовідновлення та лісорозведення насаджень та ін.

У дослідженнях науковці обґрунтовують взаємозв'язок біоекономіки (нової галузі V та VI технологічних укладів, яку розглядають як економічний механізм реалізації біотехнологій) та зеленої економіки (як економічної діяльності, спрямованої на досягнення соціально-економічних та екологічних ефектів).

Р. Фюкс у монографії «Зелена революція: економічне зростання без шкоди для екології» пропонує сприймати наступний (зелений) цикл Кондратьєва через такі взаємопов'язані інновації: різке зростання продуктивності ресурсів, передусім за рахунок зростання енергоефективності; перехід на поновлювані джерела енергії, системний екологічний дизайн економіки (насамперед транспортної галузі), біомімікрія (випуск продукції і організація технологій, які запозичено у природи) [14]. На думку науковця, сучасна економіка повинна трансформуватись в біоекономіку, що охоплює такі ключові галузі: біоніка, біороботизація та біогенетика [14].

Дослідники С. Бракко, О. Калічіоглу, М. СанХуан та А. Фламміні дійшли висновку, що, залежно від природно-ресурсного та промислового потенціалу, держави мають різні можливості, які визначають цілі біоекономічної стратегії та оцінку успіху при її реалізації [16].

Науковець К. Патерманн стверджує, що для розвитку біоекономіки необхідно: створити нову концепцію політичної підтримки біоекономіки із залученням усіх політичних сил; розробити національну стратегію розвитку біоекономіки; сформувати відповідну промислову інфраструктуру; залучати регіони та місцевих суб'єктів для пошуку нових форм співробітництва, фінансування та комунікацій; максимально широко трактувати поняття «біоекономіка» [19].

На основі аналізу праць вітчизняних та зарубіжних науковців констатуємо, що біоекономічна проблематика охоплює практично всі сектори сучасної економіки, характеризується інноваційністю та міждисциплінарністю. На наш погляд, вона є одним із найперспективніших напрямів технологічного та соціально-економічного розвитку на регіональному, державному та міжнародному рівнях. Мета та пріоритети розвитку біоекономіки охоплюють економічне зростання, створення нових робочих місць, енергетичну та продовольчу безпеку, зниження рівня забруднення навколишнього середовища та ін. Нині розвиток біоекономіки стає пріоритетним і стратегічним напрямом державного розвитку та економічної політики багатьох країн світу. Це уможливорює досягнення

незалежності від традиційних енергоносіїв, дозволяє істотно змінити підходи до розроблення і виробництва сільськогосподарської, продовольчої, фармацевтичної та ін. продукції й забезпечити вихід галузей промисловості на VI технологічний рівень.

Упродовж останніх років науковцями активно розробляються концептуальні засади «циркулярної» економіки та упровадження моделі циркулярної економіки в Україні. Зокрема, дослідженню теоретичних засад концепції «циркулярної» економіки та її становленню присвячено дослідження В. Гурочкиної та М. Будзинської. Передумови формування та впровадження концепції циркулярної економіки стали предметом наукового осмислення Л. Сергієнко-Бердюкової. Питання циркулярної економіки у глобальному контексті досліджено І. Зварич, Т. Ореховою та ін.

На основі аналізу згаданих вище праць констатуємо, що під циркулярною економікою розуміють економіку, якій властивий відновлювальний та замкнутий характер. Циркулярна економіка (circular economy, економіка замкнутого циклу, циклічна економіка) – це економічна модель, що передбачає повернення відходів як вторинних ресурсів у ланцюжок виробництва та споживання (яка в результаті замикається).

Циркулярна економіка заснована на принципах мінімізації відходів та забруднення навколишнього середовища, збереження продуктів та матеріалів у використанні та регенерації природних систем [17].

Аналіз зарубіжних досліджень циркулярної економіки [17; 18], надав підстави для виокремлення таких підходів: ресурсно-орієнтованого (що передбачає замкнутий потік матеріалів, енергії та відходів, який може бути досягнуто за рахунок повторного використання на рівні продукту (ремонт чи відновлення), на рівні компонентів (повторне використання у виробництві) та на рівні матеріалу (рециркуляція)) та економіко-орієнтованого (згідно із яким циркулярна економіка є економічною системою, заснованою на повторному використанні матеріалів та збереженні природних ресурсів, орієнтованою на створення цінностей для людей та економіки у кожній частині системи). Наші думки підкріплюємо визначенням, яке охоплює ці підходи: «циркулярна економіка має відновлювальний та замкнутий характер, передбачає створення безперервного циклу розвитку, який зберігає природний капітал та збільшує його вартість, підвищуючи віддачу від ресурсів за рахунок оптимізації їх використання» [18].

Отже, перехід до циркулярної економіки оптимізує виробничий процес та передбачає повторне або спільне використання продукту,

переробку відходів; сприяє мінімізації споживання первинної сировини та обсягів ресурсів, що супроводжується зниженням відходів. Загалом сутність циркулярної економіки полягає у її прагненні повторити закриту природну систему, де все, що вироблено чи використано, повністю переробляється всередині системи так, що не виникає екологічних проблем; її мета – забезпечення максимальної ефективності від кожного процесу у життєвому циклі товару чи послуги. Теоретико-методологічні підходи, покладені в основу циркулярної економіки, не є інноваційними, а узагальнюють результати попередніх наукових досліджень у галузях екології, зокрема екологічної ефективності та екологічного дизайну та ін.

Упродовж останніх років дослідниками напрацьовано теоретико-практичні засади нової економічної моделі – економіки спільного споживання, яка отримала назву шерінгова економіка («sharing economy»). Водночас нині існують відмінності у тлумаченні терміну «економіка спільного споживання», немає чіткого розуміння того, що може бути віднесено до її секторів, залишаються дискусійними питання щодо подальшого розвитку відносин власності, зміни способів взаємодії економічних агентів та мети їх участі в економіці спільного споживання.

Нині у наукових дослідженнях наголошено на взаємозв'язках таких

напрямів економіки як шерінгова та циркулярна. На думку Ж. Дерій, «шерінгова економіка тісно пов'язується з циркулярною економікою, або економікою замкнутого циклу, яка спрямовується на мінімізацію відходів, ресурсозбереження, переробку, перерозподіл та торгівлю товарами які були у вжитку. Такі види спільного користування як оренда, лізинг, спільне використання роблять внесок у тривалість життя продукту продовжуючи термін його експлуатації тим самим стимулюючи перехід від лінійної моделі до циркулярної» [2].

На наш погляд, економіка спільного споживання не тільки узгоджується із принципами циркулярної економіки, але є однією із основних її складників.

У 2012 р. під час Світового саміту зі сталого розвитку було прийнято Десятирічну рамкову програму зі сталого споживання та виробництва (10YFP), що є глобальним зобов'язанням щодо прискорення переходу до сталого споживання [3]. До рамкової програми 10YEF увійшов пакет таких пріоритетних програм: сталий туризм; здоровий спосіб життя та освіта; гарантовані державні закупівлі; поширення інформації серед споживачів; сталі технології у харчовій промисловості [3].

У 2015 р. на саміті ООН було прийнято Глобальні цілі сталого

розвитку на період до 2030 р., визначено 17 цілей та завдань для їх досягнення. Зазначимо, що 10YEF покладено в основу 12-ї Цілі сталого розвитку ООН, яка охоплює: ефективне використання природних ресурсів (цільовий показник (ЦП) 12.2); сталі моделі споживання та виробництва у харчовій промисловості (ЦП 12.3); скорочення викидів забруднюючих речовин (ЦП 12.4), зниження рівня забруднення довкілля з допомогою вторинного використання відходів (ЦП 12.5); залучення учасників до процесу сталого розвитку, у т.ч. приватного сектору (ЦП 12.6); участь державного сектору у досягненні за допомогою раціональної практики державних закупівель (ЦП 12.7); поширення інформації серед споживачів та підвищення грамотності населення в галузі сталого розвитку та здорового способу життя (ЦП 12.8); фінансування та зміцнення потенціалу сталого розвитку (ЦП 12.a), розвиток екотуризму (ЦП 12.b); раціоналізація неефективного субсидування викопних видів палива (ЦП 12.c) [8].

Таким чином, аналіз вказаних вище документів надав підстави для висновку, що реалізація 12 Цілі сталого розвитку спрямована на заміну застарілої моделі виробництва та споживання новою моделлю – циркулярною економікою, або економікою замкнутого циклу (теоретично обґрунтовано у наукових працях

Р. Ботсман, Б. Матофскі, Р. Роджерс, К. Френкен та ін.), одним із складників якої є шерінгова економіка.

На переконання Ж. Дерій, шерінгова економіка в Україні представлена в таких секторах: «перевезення (французький BlaBla Car, що вийшов на український ринок у 2014 р., та американський UBER, який працює в Україні з 2016 р.); фінансовий сектор (Web Money, кредитування P2P від Приватбанку та компанії AFA, яка з 2009 р. надає фінансові послуги); медичний сектор (платформи Helsi.me, Medikit, які поєднують лікаря та пацієнта, що в умовах пандемії ще більше актуалізувалось) [2].

Серед переваг економіки спільного використання науковці [2; 12] виокремлюють такі: простота входження у систему надання послуг; зниження ризиків для бізнесу; розвиток конкуренції; здешевлення доступу до клієнта для суб'єктів малого бізнесу; розширення географії надання послуг та ін.

Констатуємо, що нині споживачі переважно обізнані про зміну клімату та необхідність піклування про навколишнє середовище, однак частина з них не хочуть змінювати або не можуть змінити свої споживчі звички. Зауважимо, що на поведінку споживачів впливають соціальні, економічні, політичні, психологічні

чинники і для кожного покоління роль та пріоритетність цих чинників різниться. Відтак теоретики та практики, які досліджують питання сталого розвитку, стверджують про необхідність переходу до відповідального споживання, підтримують та пропагують рух мінімалізму, що охоплює такі основні правила: купувати лише те, що дійсно необхідно; регулярно позбавлятися від зайвого; купуючи менше, купувати більш якісні та корисні товари; переходити до використання багатофункціональних предметів. На підставі зазначеного вище, резюмуємо про необхідність зміни поведінки споживачів та переосмисленню стратегії споживання, формування системи ціннісних пріоритетів споживача, зорієнтовану на раціональне та відповідальне споживання. Безсумнівно, що перехід до відповідального споживання повинен відбуватися одночасно із переходом до відповідального виробництва.

Висновки. У сучасних наукових джерелах презентовано різні підходи до потрактування категорій «біоекономіка», «економіка природокористування», «циркулярна економіка», «сталий розвиток», «шерінгова економіка», «економіка спільного споживання». Об'єднувальною ознакою дослідження сутності цих категорій є потрактування як сучасних напрямів економіки, що відображає

процес формування нової сутності економіки майбутнього. Перспективи розвитку сучасних моделей економіки, базованих на засадничих ідеях біоекономіки, економіки природокористування, циркулярної економіки, економіки спільного споживання (шерінгової економіки) мають соціально-зумовлений характер і узалежнені

від взаємозв'язку відповідального виробництва та відповідального споживання.

Перспективним напрямом подальших досліджень вважаємо наукове осмислення процесу становлення сучасних напрямів економіки у рамках концепції сталого розвитку.

Referens

- Vdovichen, A. A., Vdovichena, O. H. (2018). Kontseptualni pidkhody do vyznachennia mistsia bioekonomiky v strukturі rozvytku priorytetnykh tekhnolohichnykh sfer Ukrainy [Conceptual approaches to the determination of the place of bioeconomics in the structure of priorital technological fields development of Ukraine]. *Pidpriemnytstvo i torhivlia, issue 22*, 94–100 [in Ukrainian].
- [Derii, Zh. V. \(2021\). Rozvytok ekonomiky spilnoi uchasti v umovakh pandemii. Yunist nauky – 2021: sotsialno-ekonomichni ta humanitarni aspekty rozvytku suspilstva : zb. tez XI Mizhnarod. nauk.-prakt. konf. studentiv, aspirantiv i molodykh vchenykh. Chernihiv : NU «Chernihivska politekhnika», 16–17. URL: <http://ir.stu.cn.ua/handle/123456789/25538> \[in Ukrainian\].](#)
- Desiatiyrichna Ramkova prohrama staloho spozhyvannia ta vyrobnytstva (10YFP). URL: <http://web.unep.org/10yfp> [in Ukrainian].
- Kirdan, O. P. (2018). Orhanizatsiino-rehuliatyvni ta ekonomichni peredumovy formuvannia sotsialno-ekonomichnykh vidnosyn mizh hrupamy interesiv v ahropromyslovomu vyrobnytstvi [Organizational regulatory and economic precursions of social and economic relations forming between interest groups in the agricultural production]. *Ekonomika. Finansy. Pravo, issue 3(2)*, 18–21. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/handle/6789/9874> [in Ukrainian].
- Kirdan, O. P. (2018). Polityka importozamishchennia yak skladnyk derzhavnoho rehuliuвання prodovolchoi bezpeky Ukrainy [Import substitution policy as a component of state regulation of food security in Ukraine]. *Ekonomichni horyzonty, issue 2(5)*, 87–91. URL: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.2\(5\).2018.140679](https://doi.org/10.31499/2616-5236.2(5).2018.140679) [in Ukrainian].
- Natsionalna dopovid «Tsili Staloho Rozvytku: Ukraina». URL: <https://cutt.ly/nZVqaFe> [in Ukrainian].

- Pashkevych, M.S., Li, H. (2021). Vyznachennia zavdan staloho rozvytku pidpriemstva v umovakh yevropeiskoi modeli bioekonomiky [Exploring Sustainable Development Tasks for Enterprises within the European Bioeconomy Model]. *Problemy ekonomiky, issue 48, vol. 4, 134-140*. DOI:10.32983/2222-0712-2021-4-134-140 [in Ukrainian].
- Rezoliutsiia Heneralnoi asamblei OON vid 25 veresnia 2015 r. «Peretvorennia nashoho svitu: poriadok denni zi staloho rozvytku na period do 2030 roku». URL: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N15/291/92/PDF/N1529192.pdf?OpenElement> [in Ukrainian].
- Reimers, N. F. (1990). Pryrodopolzovanye. Slovar-spravochnyk [in Russian].
- Rodionova, L. (2017). Napriamy rozvytku ekonomichnoi teorii na pochatku XXI st. [Development directions of economic theory at the beginning of the 21st century.]. *Visnyk Ekonomiky, issue 2, 159–170* [in Ukrainian].
- Ruda, M.V., Myrka, Ya.V. (2020) Tsyrkuliarni biznes-modeli v Ukraini [Circular business models in Ukraine.]. *Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia ta problemy rozvytku, issue 2, vol.1, 107–121* [in Ukrainian].
- Suprun, N. A. (2018). Novi modeli ekonomiky: chy hotova ekonomichna nauka pryiniaty vyklyk? *Innovatsiini idei v ekonomichnii nautsi: poshuky vyrishennia suchasnykh problem: materialy naukovo-praktychnoi konferentsii*. K: Znannia Ukrainy, 111–114. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/14560> [in Ukrainian].
- Trehobchuk, V. (2002). Kontseptsiiia staloho rozvytku dlia Ukrainy [Concept of sustainable development for Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy, issue 2, 31–40* [in Ukrainian].
- Fjuks R. (2015). Zelenaja revoljucija. Jekonomicheskij rost bez ushherba dlja jekologii. <https://kniga.biz.ua/book-zelenaia-revoliutsiia-ekonomicheskii-rost-bez-ushcherba-dlia-ekologii-005622.html#contents> [in Russian].
- Tsili staloho rozvytku Ukrainy na period do 2030 r. Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 30.09.2019 № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019> [in Ukrainian].
- Bracco, S., Calicioglu, O., SanJuan, M. & Flammini, A. (2018). Assessing the contribution of bioeconomy to the total economy: a review of national frameworks. *Sustainability, vol. 10 (6), 1–17*.
- Circular economy introduction. URL: <https://www.ellenmacarthurfoundation.org/circular-economy/what-is-the-circular-economy>
- Ellen MacArthur Foundation: Towards a Circular Economy: Business Rationale For An Accelerated Transition (2015). URL:

https://www.ellenmacarthurfoundation.org/assets/downloads/TCE_EllenMacArthurFoundation-9-Dec-2015.pdf.

Patermann, C. (2018). Desarrollo de la bioeconomía en Alemania, ayer, hoy y mañana: desafíos y perspectivas. *Mediterr bioeconomika*, vol. 31, 55–61.

How to Cite:

Kirdan, O. P. (2022). CURRENT DIRECTIONS OF THE ECONOMY: THE ESSENCE AND THE PROSPECTS OF DEVELOPMENT. *Economies' Horizons*, (2(20)), 62–74. [https://doi.org/10.31499/2616-5236.2\(20\).2022.263287](https://doi.org/10.31499/2616-5236.2(20).2022.263287)